

han skal træde til og yde ikke blot efter Forholdet, men han skal yde meget Mere. i mange Tilfælde. (Bøserup: Ja!) end efter det simple arithmetiske Forhold, og han skal tillige, hvor der ikke er Tale om Dølse, hjælpe paa anden Maade; saaledes, naar der tales om at skaffe Laan og deslige, skal han træde til ved sine Midler og Resourcer; men derfor skal man ogsaa indrømme ham Noget. Det er ubilligt at sige, at den, til hvem man ved alle extraordinære Leiligheder tager sin Tilflugt, og som har en ikke juridisk, men moralsk Forpligtelse til ved alle slige Leiligheder at træde til, ikke skal i ordinære Tider have det Allermindste, der svarer hertil. Det er ubilligt, og det er uflogt. Man siger: Na, den brave Mand vil ikke bekymre sig derom, de store Besiddere sætte ingen Priis paa denne Ret. Men lad de store Besiddere udtale det selv. Jeg er ganske vis paa — og derfor har jeg ikke noget Raisonnement, men en Erfaring, som jeg har gjort paa mange Steder, — at de store Besiddere virkelig lægge overmaade stor Vægt paa denne Sag og ansee sig fortrædige efter Lovforslaget. Jeg siger da, at det vil blive en naturlig Følge, at den store Besidders siger, — og jeg har hørt Mænd, der have meget store Besiddelser, tale saaledes: Man kommer til os, naar man trænger til os, men ellers vil man ikke have Noget med os at gøre. Man bliver tilfids. lidt tvær, naar man altid behandles saaledes. Og denne Tværhed, ja! den er maaskee tilstede, men jeg er meget bange for, at den i hvert Fald i høj Grad vil komme tilstede, og jeg ønsker ikke, at Lovgivningen skal gaae i den Retning, at en betydelig Klasse af Landets Beboere, hos hvem en stor Deel af Landets Kræfter er samlet, skal komme til at betragte vor Lovgivning og dens hele Udvikling med Tværhed. Man skal dog baade af Billighed og Klogskab, men, hvis ikke af Billighed, saa dog af Klogskab, indrømme de større Besiddere om det ogsaa kun var en Gæstforret. Jeg troer, at heri ligger Hovedsagen; man skal hverken i Communerne give den større Besiddelse billig Anledning til Tværhed eller i Staten i det Hele give den nogenstomhelst billig Anledning til at betragte vor Forfatning, og hvad man

kalder dens Conseqventer, med Tværhed; derfor skal man ogsaa med en vis Forsigtighed omtale, hvad der skulde være Conseqventerne af dens Aand. — Der er idag talt om, hvorvidt det Forslag, som er stillet af 2 ærede Landstingsmænd, og til hvilket jeg har sluttet mig med et Underændringsforslag, var principrigtigt. Vi have sagt, at der ikke er givet Midler til at fuldbyrde Principet i det fulde Udstrækning, og, da man ikke vil gøre det, da man ikke vil gaae ind derpaa, forlænge vi kun, at man skal opretholde, ikke hvad der er det Bedste, men kun, hvad man kan kalde status quo, den bestaaende Tilstand, saaledes at vi imidlertid sjerne for en stor Deel Alt, hvad der deri kan være trykkende eller ubilligt; efterat vi have sjerned det, forlænge vi kun bibeholdt en Ret, som jeg for betegnede tildeels som en Gæstret, vi forlænge bibeholdt en Ret, om hvilken den ærede Ordfører selv har sagt, at den ikke kan skade, da den store Besidders Intet kan udrette i sin egen Interesse imod de Andre, og om hvilken jeg troer med Bestemthed at kunne sige, at den kan og vil gavne, og, om den ogsaa ikke vilde gavne, vilde dens Udelukkelse dog i alt Fald medføre stor Skade. Under saadanne Omstændigheder forekommer det mig, at være i høj Grad urigtigt, at man vil opnaae eensidigt det, der ønskes og holdes for det Bedste, ved dertil at knytte noget Andet, som er ubilligt mod Andre og i det Hele vil være til Skade. Den ærede Ordfører sagde, at jeg havde anseet mine Beviser for det Nyttige og Billige i vort Ændringsforslag for urokkede, men at han troede, at Afstemningen skulde bevise, at de vare rokkede. Men jeg maa gøre opmærksom paa, at ved Afstemningen viser man, hvilke Beviser der ere trængte igjennem, men ikke, hvilke der er rokkede og ikke rokkede. Naar jeg i Afstemningen er overvunden, erkjender jeg, at det, der er gaaet igjennem, det gjælder, men jeg erkjender derimod paa ingen Maade, at mine Beviser ere rokkede; Beviser rokker man ved Beviser. Ved en Afstemning frembringer man Resultater, men jeg kan ikke lade Afstemningen afgjøre mine Bevisers Berettigelse. Jeg kan imidlertid dog ikke raade til at gaae til Afstemning med den